

19-28.XI 2020.
SUSRETI СУСРЕТИ
XXXVII
ПОЗОРИШТА/POZORIŠTA/KAZALIŠTA
BRČKO DISTRIKT BiH БРЧКО ДИСТРИКТ БиХ

BILTEN
БИЛТЕН

Pozorište i mi: nastanak teatra, položaj glumca, nestanak čovjeka!

VAŽNIJI TELEFONI U BRČKOM

Dom kulture	216-511, 233-820, 212-803	Umjetnička galerija	211-738
Omladinski centar Brčko	218-524	Autobuska stanica	360-125
Vlada Brčko distrikta	216-011, 216-093	Željeznička stanica	360-116, 360-118
Redakcija Biltena Susreta	216-775, 211-738	Hotel "Grand Posavina"	220-111
Biblioteka / Knjižnica	212-709	Hotel "Jelena"	232-850, 217-079
Dom zdravlja	217-422	Hotel "Evropa"	301-244, 301-386
Policija Distrikta	122, 216-855	Hotel "Park"	211-051
Hitna pomoć	124, 215-001	Motel "Antunović"	216-031
Vatrogasci	123	Motel "Vila Cicibela"	231 810
Tačno / točno vrijeme	125	PTT Brčko - informacije	1185
Telegraf	1202	Taksi	211-740

REDAKCIJA BILTENA XXXVII SUSRETA POZORIŠTA / KAZALIŠTA BIH

Glavni i odgovorni urednik: Jakov Amidžić;

Urednik: Almir Zalihić; Tehnički urednik: Igor Jeremić; Fotograf: Dejan Đurković;

Članovi redakcije: Sanita Jerković Ibrahimović, Miljana Đurđević, Alma Kajević, Slobodanka Ristanić,

Suvad Alagić, Ivana Pirić, Duško Radovanović, Dejana Krstić, Anđelka Đurić, Kristijan Bilić,

Predrag Nešović, Danijela Regoje, Mladen Bičanić, Srdjan Vukadinović.

Izdavač: Vlada Brčko distrikta BiH – Odjel/ Odjeljenje za privredni razvoj, sport i kulturu;

Za izdavača: Pero Gudeljević

Štampa: "Gama" Brčko;

Tiraž: 1000 primjeraka

NEMA POZORIŠTA BEZ PUBLIKE, NITI DRUŠTVA BEZ KULTURE

Razgovarao: Suvad Alagić

Ovogodišnji 37. regionalni Sureti pozorišta/kazališta u Brčkom, igraju se bez publike iz razloga poštivanja mjera pandemije, što je na koncu i zakonska obveza i za institucije i za građane. No, nedostatak publike u dvorani Doma kulture Brčko, skoro je nenadoknadiv gubitak za Surete, ali i veliki izazov za glumce da u novonastalim okolnostima, po ko zna koji put, na „dasakama koje život znače“, daju sve što mogu i što su već dali, od sebe. Opće poznata stvar u teoriji kulture pozorišne umjetnosti je da pozorište kao prva prepoznata i uspostavljena kultura u historiji ljudskog roda, ne može bez društva, u ovokom slučaju ljudi u dvorani, niti društvo kao sistem može opstati u dosadašnjem obliku bez publike, u širem značenju kulture kao sveukupnog načina života jednog društva, pa i cijele civilizacije. Tim povodom, iz ugla sociologa i antropologa, svoje viđenje koje, zbog duljine, donosimo u dva dijela, dao je i dr. Srđan Vukadinović, sociolog, antropolog, naravno i redovni profesor na Akademiji dramskih umjetnosti u Tuzli.

Pa u svakom slučaju, evo pokazuje se specifičnost kakva je ove godine. Teško da je ko pretpostavio da će biti pozorišne predstave bez publike jer pozorište se radi za publiku, kao što se svako umjetničko djelo radi za publiku i nema tog umjetnika koji radi samo za sebe, nego ipak radi za publiku. On može da radi za neki uži

krug, suženi krug publike, ali to je osnov. Ko je mogao da pretpostavi da će fudbalski stadioni velikih evropskih ekipa biti prazni, jer iako je to hiljada ili 1500 gledalaca, to je prazan stadion u odnosu na njegov kapacitet. I u kazališnim salama 50 ili 100 ljudi, to je prazno, zanči ne poluprazno, nego potpuno prazno.

E sad, kada govorimo o tome, u jednom periodu razvoja ljudskog društva, a nije postojao ni jedan segment u toj istoriji bez kulture, a takođe ni kultura bez društva. Itekako su oni povezani. Čak i kod onih pojavnih oblika kulture u najstarijem oblicima ljudskog delanja imamo neke oblike kulture. Jesu li to oblici kulture koja je stara 10 ili 20 ili 30 hiljada godina, je li to kultura ledenog doba, je li to pećinska kultura, i ono pećinsko slikarstvo, jesu li to one čuvene pećine. Prije svega za pozorište „Tri brata“ u Francuskoj gdje je prva maska nađena, je li to prvi znak za pozorište...!?

To je sad sasvim nebitno, ali ni jedan oblik kulture ne bi postojao bez društva, ni društvo može postojati bez kulture, s tim što kultura nije samo spoj duhovnih i materijalnih vrijednosti. Znači, kultura je spoj nečega što je slika, što je predstava, što je muzičko djelo i nečega što je građevina, što je istorijski spomenik, znači to je samo jedan dio kulture.

Kultura je mnogo širi pojam, postoji kultura ponašanja, postoji kultura življenja, kultura odijevanja, kultura ishrane, znači kultura je život. Ona je mnogo šira od onoga što se na prvi pogleda čini, kao spoj duhovnog i materijalnog vrijednosnog dijela života. Ona je mnogo više od toga. Kultura je, prije svega način života, i mi kada gledamo nečiji način života, kada gledamo njegovu ishranu, njegovo odijevanje, njegovo ponašanje, to je kultura i to jer način života kakav je on, čovjek, navikao, prema kome se on civilizirao.

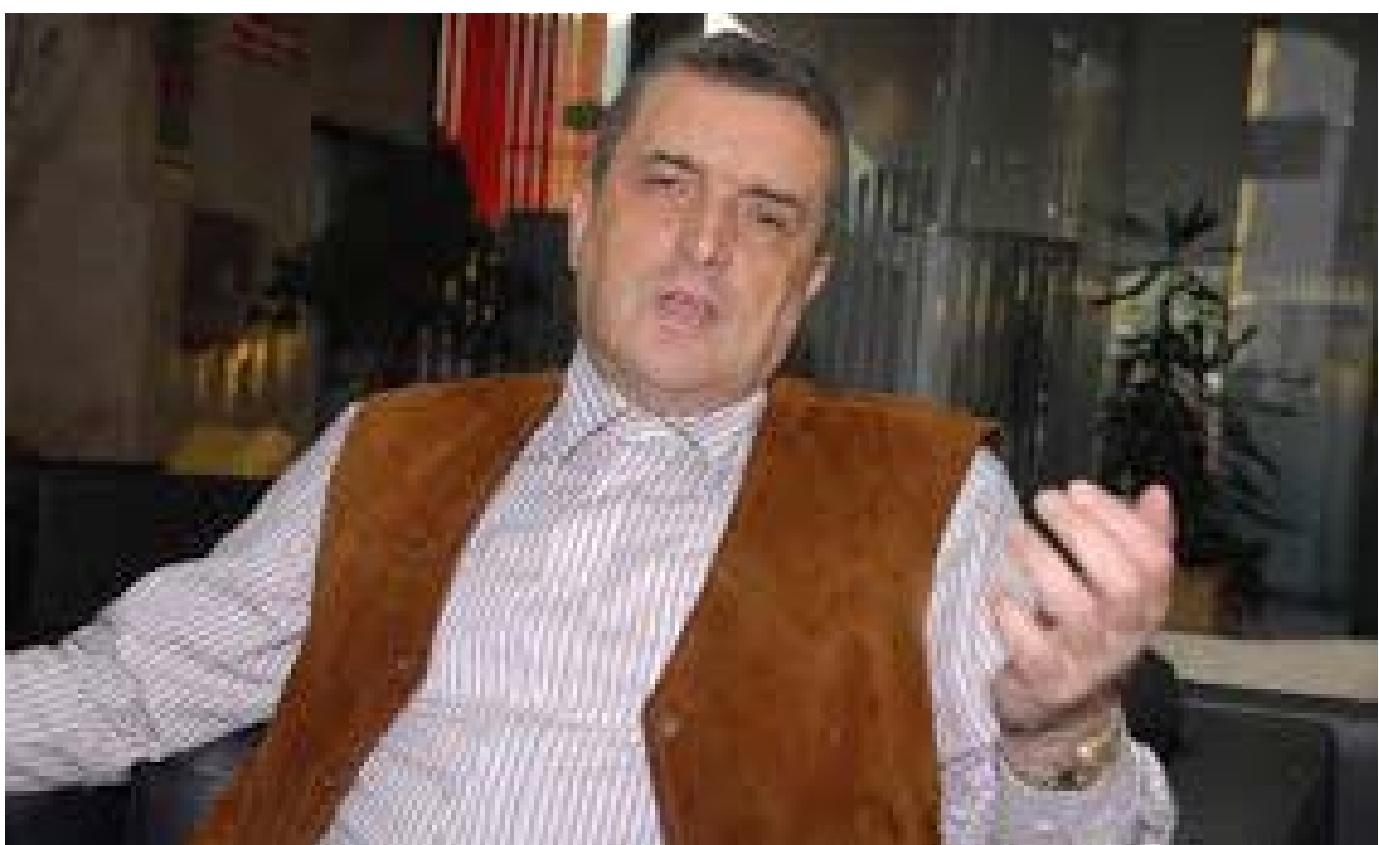
Uostalom, kulturološki civilizacijski kodovi idu čak ispod ivica zakona, nekih ivica zakonitosti, recimo, ako

nađu nekoga sa dva grama droge ili pet grama droge, u Beogradu ili Sarajevu ili Zagrebu, neće on dobiti ništa, nikavu kaznu, ali ako ga drogu nađu na Tajlandu on će dobiti doživotnu robiju za takvo nešto. To je kultura života, način života, stil života koji propovijedaju određene sredine i podneblja.

Isto što kao je kultura života u nekim sredinama da vi neke ljude koji su u kriminalnom miljeu, ili se ponašaju ispod nekog zakonskog osnova, dižete na pijadestal vrhunskih vrijednosti. Kolumbija je itekako voljela Pabla Eskobara, jer je od njega živjelo nekoliko desetina, pa i nekoliko stotina hiljada ljudi od tog kažimo, pod znacima navoda, biznisa koji je on razvijao.

Kultura na Sardiniji, Siciliji izuzetno je poštovana i Lakija Lućana i Don Vita Korleonea. Iz istog sela su bili, izuzetno poštovani su bili... jer to je stil života tih sredina koji su tokom vremena gradili takvo nešto.

/nastavak u narednom broju/

NEPRESTANO PRISUSTVO SAŽIMANJA KAZALIŠNIH SVJETOVA

Pišu: Srdjan Vukadinović i Jakov Amidžić

Scenske riječi i gluma Relje Bašića, Mije Aleksića i Ene Begović oličavaju neprestano prisustvo sažimanja kazališnih svjetova. Kroz to sažimanje ukrštaju se poetike gospodina Fulira, zatim tumača Nušićevih djela, kao i glumačke heroine kazališne scene. Prisutno je takvo prožimanje i u dokumentarnom karaktetetu teatarskog vremeplova koji je prezentovan u galerijskim prostorima XXXVII Susreta pozorištakazališta u Brčkom.

Devedeset je godina od rođenja **Relje Bašića**, druge decenije trećeg milenijuma, kada se organizuju XXXVII Susreti pozorišta/kazališta. Publika ovog velikana kazališnog i filmskog glumišta pamti po nezaboravnoj ulozi gospodina Fulira u filmu „*Tko pjeva zlo ne misli*“. Dotakao je sa ovom ulogom Relje Bašić najšire gledateljstvo i pokazao mnoge zakonitosti i smislenosti u procesu filmske glume. Uljepšao je cijelokupno južnoslovensko glumište sa ovom ulogom Relje Bašić i učinio ga vrednjim nego što je bilo prije njegove pojavnosti.

Igrao je Relje Bašić u preko 3000 predstava, snimio 137 domaćih i inostranih filmova, potpisao 26 režija, te održavao putujuće kazalište od 1974. do 2004. godine.

Bio je član Hrvatskoga narodnoga kazališta od 1957. do 1967. godine. U ovom kazalištu odigrao velik broj uloga u predstavama: "Nevidljiva kapija", "Diogeneš", "Aretej", "Pokočnik", "Dubravka", "Leda", i dr.

Glumio je u Teatru ITD, Kazalištu Komedija, Zagrebačkom kazalištu mladih. U tim je kazalištima odigrao značajne uloge poput onih u predstavama

"Dundo Maroje", "Hamlet", "Hekuba", "Zastave", "Budilnik" i dr.

Njegova uloga života je zasigurno ona u filmu "Tko pjeva zlo ne misli", odakle ga sve generacije pamte kao gospona Fulira. Režirao je mnoge kazališne predstave, filmove te televizijske serije te je surađivao s američkim, britanskim, francuskim i švicarskim televizijskim kućama i produkcijama.

Glumac Relja Bašić je zavrijedio da se cijelokupni glumački rad cijeni i poštuje. Itekako mu je bilo važno ko su mu partneri, zbog čega su i predstave u kojima je igrao u kazalištu bile pravo doživljajno i emotivno uživanje.

U godini (2020) kada se organizuju XXXVII Susreti pozorišta/kazališta je dvadeset i pet godina od smrti majstora južnoslovenske komike **Mije Aleksića**. Poznati južnoslovenski glumac, Miloslav Mija Aleksić, bio je vrsni komičar, koji je u svaku ulogu unosio i pravu dozu ozbiljnosti i mrvice sjete. Ovaj glumac je bio filmski, pozorišni, estradni, radio i televizijski umjetnik raskošnog talenta.

Kada je pozorište u pitanju i mjesto ovog glumca u njemu angažman u beogradskom Narodnom pozorištu dobio je 1949. godine, a 1952. postao je član Jugoslovenskog dramskog pozorišta. Gostovao je i u Ateljeu 212 i na drugim scenama, a 1977. godine stekao je status slobodnog umjetnika.

Svoj raskošni talent Mija Aleksić je znao da iskoristi i na pravi način usmjerava u komici nušićevskih nazora U tumačenju likova iz djela Branislavas Nušića Mija Aleksić je pokazao da je glumac starog kova koji s lakoćom ulazi u igru i veoma vješto je kontroliše i usmjerava.

Harizmatičnoj divi ogromnog talenta – **Eni Begović** u godini (2020) kada se organizuju XXXVII Susreti pozorišta / kazališta navršava šesdeset godina od rođenja, odnosno dvadeset godina od

tragične smrti. Senzualna u svakom damaru svoga bića, intrigantna u svoj svojoj raskoši, erotično intoniranim i nadograđenim likovima najavila je veliku i uspješnu glumačku karijeru. Kako onu kazališnu, tako i filmsku. Harizmatična diva ogromnog talenta dočaravala je život u svoj svojoj turobnosti, pri tome donoseći na scenu lakoću i gracioznost igre. Taj spoj je činio još više intrigantnom i zavodljivom.

Osvajajući kazališni prostor i tragajući za glumačkim rješenjima Ena Begović je uvijek činila toliko u svojoj kreaciji da je predstava bila svima razumljiva, pa ako je čak svi i ne razumiju. Da bi predstava mogla da se gleda mora uvijek da ima neku divu kazališne scene. A Ena Begović je u svakom momentu znala i umjela da napravi kreaciju i da se samo zbog nje to gleda. I kada čuti na sceni govorila je razumljivim jezikom. Bila je svemoguća u scenskom dočaravanju ljudske boli i tragedije. **Nikada doživljavaoce kazališta nije ostavljala ravnodušnim, jer njen glumački habitus je uvijek u gracioznosti iskazivao opštelijudski krik zbog pretrpjene boli i straha. Njene glumačke kreacije su univerzalna poruka protiv svakog zla i besmisla. Zato je i harizmatična diva ogromnog talenta.**

Neprestano prisustvo pomenutih kazališnih svjetova je vrijednost koja traje i koja se kontinuirano nadograđuje. Svo troje glumačkih protagonisti sveobuhvatno donose na pozornicu shvatanje života i svijeta. Učvršćuju svoje kazališne svjetove na temeljima njegovanja dramskog stvaralaštva i umjetničkog oblikovanja pojedinca i društva s ambicijom da to bude samo njihov specifični znak iz kojeg se izvode vrijednosti.

SIMBOL OTPORA I „ŽENE U CRVENOM – SCENA U SCENI“

Piše: Srdjan Vukadinović

Petog dana XXXVII Susreta pozorišta/kazališta BiH u Brčkom je festivalskoj publici trebala da bude prikazana predstava „Žene u crvenom – scena u sceni“, u produkciji osječkog Hrvatskog narodnog kazališta. Predstava je rađena po dramskom predlošku Davora Špišića, višestrukog dobitnika nagrada „Marin Držić“ i režiji Damira Madarića. Međutim, tri dana prije izvođenja na Susretima producenti iz osječkog Kazališta su otkazali predstavu s obrazloženjem da „je Covid -19 ušao u tehnički dio njihovog ansambla i da zbog malog broja scenskih radnika“ nisu mogli izvesti predstavu na Festivalu.

Publika u Brčkom preko televizijskih ekrana i onih malo srećnika koji uđu u salu Doma kulture su bili uskraćeni da posmatraju jednu pravu „žensku predstavu“ u kojoj na kraju žensko umijeće i mogućnost racionalnog prosuđivanja razrešavaju izuzetno tešku životnu situaciju.

Tržišne zakonitosti kapitalizma su neumoljive i surove prema onima koji su imali određene relacije sa njima, i nisu odgovorili nekim pismeno utvrđenim i

obavezujućim zadacima. Propadanje firmi, ostanak bez posla, istjerivanje iz stambenih objekata, vraćanje ključeva automobila i slični arsenal izuma su prirodni tok stvari koje propisuje surovo kapitalističko društvo. O humanosti i ljudskom odnosu tu ne da se malo misli, nego se uopšte i ne razmišlja. Pojedinci i male firme koji su stupili u izvjesne kooperativne odnose bukvalno se gaze i ostavljaju bez ikakvih i uslova i sredstava za život. Bilo kakav osećaj socijalne empatije prema povjeriocima

i dužnicima ne postoji, nego se nemilosrdno oduzima njihova imovina.

Pri tome nosioci nezamislivih stvari iz polja zelenštva nisu samo pojedinci, obično iz kriminalnog miljea, koji daju „pare na zajam“ uz kamatu koja višestruko nadmašuje glavnici, nego su to i zvanične banke koje se opravdano vežu za spregu sa institucionalnim subjektima koji su potpora surovom kapitalizmu, a takvi su i neki organi sistema. Određivanje uslova koje one same dihtiraju, a pojedinci stegnuti omčom oko vrata prihvataju sve te ugovorno postavljene zahtjeve je odnos moćnika. Želja da dobiju kredit da bi kupili stan ili započeli neki biznis je obrnuto proporcionalna suvislom promišljanju o tome koliko je opravdano uzimati crnoberzijske kredite od banaka i kako ih vratiti. Kada se suoče sa stvarnom realnošću, koja se sastoji u potezanju i oduzimanju hipotekarnih zahtjeva onda je već kasno. Mnogi će tada izgubiti stan ili morati zatvoriti firmu ili prodati automobil za nikakvu cijenu.

I u osječkoj predstavi majka penzionisana stjuardesa i dokona kćerka, koja isključivo zavisi od njenih malih primanja, a koja sjedi kući i kojoj je smisao života da dobije čašu piva, zapale su u kandže bankarskog kreditnog zelenštenja. Uostalom, dobro je poznato da je i fenomen tzv. švajcaraca ojadio mnoge pojedince koji se dugo nisu mogli izvići iz kandži zelenškog kapitala. Iz ljudskih resursa banke obavještavaju majku i kćerku da će morati da im oduzmu stan. Međutim, majka i kćerka neće se pepustiti talo laklo nemilosrdnim otimačima, koji posluju pod firmom banke, nego pružaju specifični otpor koji se sastoji u tome što će oteti bankarsku rukovoditeljicu, a ona je, inače, kćerka vlasnika banke.

U neljudskim vremenima i majka i kćerka se ponašaju neljudski. Po svoj prilici, kako se i u predstavi „Žene u crvenom – scena u sceni“ pokazuje, da je najbolji način istom mjerom uzvratiti onome ko ugrožava lične vitalne interese. Tada se stvara crnohumorna i trilerovska situacija u kojoj razum nadvladava interes bez obzira kakvi su i ko ih štiti.

U osječkoj predstavi se scenski snažno naglašava situacija u kojoj se pojedinci, u ovom slučaju četiri žene ponašaju humano, tolerantno i ljudski u jednoj situaciji, a to je razumijevane nevolje i razumijevanje svih surovosti koje društvo tržišnog kapitalizma prozvodi i na kojima opstaje. Dvije žene, majka Tamara i kćer Nora, su na jednoj strani, onoj direktno ugroženoj, a dvije, službenica banke Dinka i policajka Anda, su na drugoj, onoj koja treba da štiti interes preovladajućeg drštvenog i poslovнog poretka. U jednom trenutku se sve četiri nađu na jednoj, za razrešenje dramskog raspleta jedino dobroj strani. Onoj koja razumije i shvata nevolju i pokazuje maksimum empatije tako što zajedno pronađu za sve prihvatljivo rješenje s kojim za šest mjeseci odlažu prinudno iseljenje majke i kćerke. A do tada će, možda, biti moguće pronaći neko prihvatljivo rješenje.

Glumačke izvedbe u pojedinim momentima predstave

su iznad i situacije konteksta, ali i iznad tekstuálnih rješenja. Veoma moćno na scenu, sve četiri glumice, donose svoju kreaciju kojom pokazuju da osnovne ljudske vrijednosti u saosjećanju i empatiji prema ugroženima jesu vrijednosti koje ne smiju biti kruto tumačene, već se uz uzajamno razumijevanje usaglašavaju i nadograđuju. Itekako dobro sva četiri lika razumiju dimenziju problema, ali bez obzira čije interes zastupaju svi se u jednom trenutku nađu na istoj strani.

Ovu veoma razigranu predstavu na scenu su ovaplotile četiri glumice, članice ansambla osječkog HNK, i to: Anita Schimdt, Petra Bernarda Blašković, Antonija Pintarić i Ljilana Krička-Mitrović.

ISPOD PRVE RAZINE SMIJEHA JE PRIČA O GAŽENJU LJUDSKOG DOSTOJANSTVA

Piše: Almir Zalihić

Predstava "Žene u crvenom" govori o četiri žene, od kojih su majka i kćer pale u ekonomsku krizu, a životne prilike ih natjerale da dignu kredit, otplata kreditnih rata ne biva redovna, pa im banka konfiscira imovinu, a one se pobune i odluče uzeti stvar u svoje ruke.

Predstava je rađena po tekstu Davora Špišića, a reditelj je Damir Mađarić. U predstavi glume Anita Schmidt, Petra Bernarda Blašković, Antonija Pintarić i Ljiljana Krička-Mitrović. Asistenti scenografa su Davor Molnar i Petra Mađarić, a autori muzike su Gordana Evačić i Miroslav Evačić.

Reditelj Damir Mađarić ističe da su uspjeli iznjedriti predstavu koja je u suštini džumbus-komedija. Vesela, zanimljiva komedija, u kojoj ima šala, pjevanja i čudenskih obrta.

Autor Davor Špišić ističe kako se u predstavi "ispod prve razine smijeha", nalaze "neki vrlo ozbiljni problemi žena i općenito čovjeka danas, koji su se u posljednjih godina još više usijali, poput pohlepe, gramzivosti, gaženja dostojanstva, institucija koje zanemaruju obične ljudi, o kojima bi se trebali brinuti".

Ova predstava je svojevrstan putopis o putovanju do ljudskosti u neljudska vremena, s karavanom koju čine četiri moćna ženska lika koja tumače Anita Schmidt (Tamara, žena letačica), Petra Bernarda Blašković (Nora, žena s pjenom na usnama), Antonija Pintarić (Dinka, žena istjerivačica) i Ljiljana Krička Mitrović (Andja, žena u represiji). A fabula teče ovako: Tamara je članica kabinet-skog osoblja poznate aviokompanije. Otišla je u prevremenu penziju i jedva spaja kraj s krajem. Zajedno s njom živi njezina kći Nora, djevojka koja nema života izvan

stana, nezaposlena je pa joj vrhunac dana predstavlja trenutak kada joj majka doneše pivo. Zbog teške finansijske situacije prijeti im deložacija, o čemu ih izvještava lično Dinka, direktorica ljudskih resursa banke. Nakon neuспјешnog pokušaja odlaganja deložacije, Tamara odlučuje stvar uzeti u svoje ruke te uzima Dinku za taoca. Isprva očajna situacija ide im sve više na ruku jer saznaju kako je Dinka zapravo kćer vlasnika banke, što im otvara prostor za pregovore u koje se neočekivano upliće policajka Andja, što će dodatno zakomplikirati radnju. Kako se talaka situacija razvija, žene se sve više povezuju, nalaze zajednički jezik te na kraju i zajednički pokušavaju iznaći rješenje za Tamaru i Noru, u čemu i uspijevaju jer odgadaju deložaciju na šest mjeseci.

Reditelj Damir Mađarić, scenograf Damir Molnar i kostimograf Tončica Knez su predstavu smjestili u neu-slovn stan u kojem promaha udara na sve strane, namještaj je star i pohaban, a najbolji komad koji posjeduju je nova/stara deka. Kostimi oslikavaju socijalni i društveni status sudionika, a zanimljivi su i songovi koji često dočaravaju absurdnost situacije ili daju dodatni kolorit atmosferi. I to je otprilike sve što je dobro u predstavi. Dramaturški predstava je pomalo nedosljedna, a situacije i reakcije likova pamolo nelogične, a to rezultira sporom, repetitivnom radnjom koja ne drži potpunu pažnju.

MI ZAPRAVO „OPONAŠAMO“ STVARNOST U NAŠIM DJELIMA

Razgovarala: Sanita Jerković Ibrahimović

Davor Špišić rođen je 1961. u Osijeku. Dramatičar, scenarist i prozaik.

Drame: "Dobrodošli u rat!" (1992., Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku); "Rubnosti" (1993., koncertna izvedba, SKUC Osijek); "Godina dobre berbe" (1998., SKUC Osijek); "Emilija noću"; "Kraljevi kraja"; "Mama Luna"; "Jug 2" (3. nagrada "Marin Držić" za 2001. godinu, praizvedena 2003. u HNK Osijek); "Dry Inn" (prema prozi P. Brucknera); "Kačuše" (praizvedena 2008. u GK "Joza Ivakić" Vinkovci; HNK Split, 2011.); "Berlin, Charlie"; "Karaoke show" (radijska praizvedba 2004., Dramski program Hrvatskog radija; koncertna izvedba u produkciji Matice hrvatske Osijek, 2004.); koncertna izvedba West Yorkshire Playhouse, Leeds, 2005.; koncertna izvedba Honey-tongued Theatre Productions, London, 2013.); "Medena"; "Alabama" (1. nagrada "Marin Držić" za 2008. godinu, praizvedba u GDK Gavella Zagreb, 2010.; Dramski program Hrvatskog radija, 2011.); "Galeb 2" (nagrada na natječaju Narodnog pozorišta Subotica za novu dramu 2010., praizvedba 2011. u Narodnom pozorištu Subotica); "Vrtlar" (praizvedena 2010. u koprodukciji GK "Joza Ivakić" Vinkovci i Narodnog pozorišta Tuzla); "Zvijezda Danica" (Dramski program Hrvatskog radija, 2017.); "Crne oči" (GDK Gavella Zagreb, 2012.); "Žene u crvenom" (praizvedba Teatar Ludens, Koprivnica, 2013.); Nagrada publike Teatra.hr za najbolji dramski tekst, 2014.) „Crni kruh“ (praizvedba Theater TKO, Koeln, 2014.); Dramski program Hrvatskog radija, 2016.); „Nebo od gume“ (2. nagrada „Marin Držić“ za 2015.); „Ti-he noći“ (u užem izboru na natječaju Europske komisije i HNK Split za novi dramski tekst, 2016.); „Zidarija“ (1. nagrada „Marin Držić“ za 2016.).

Gospodine Špišić, za Vas mnogi konstatuju da ste dramski pisac koji realistično postavlja na scenu sve probleme koje društvo ima. Zašto sve realistično, kad ljudi uživaju mnogo više u nerealističnim stvarima, odnosno bijegu od stvarnosti?

Zato što mislim, a u tome nisam uopće usamljen među kolegama piscima, da je stvarnost daleko maštovitija i nadrealnija od naših autorskih maštarija. Tako da mi zapravo „oponašamo“ stvarnost u našim djelima, „prepisujemo“ tu stvarnost kad želimo progovoriti o nekim bolnim društvenim problemima i traumama. Žanr komedije, pogotovo one sa satiričkom pljuskom među spisateljskim alatima, baš je pogodan da se narugamo i ispravljamo neke od najtamnijih strana naših života. Mi u memoriji nosimo tri sjajna asa, tri kralja visprene dubinske satire: Branislava Nušića, Ivu Brešana i Dušana Kovačevića. Nadam se da sam barem mrvicu na njihovom tragu.

I predstava, mogli bi reći komedija „Žene u crvenom“ prikazuje probleme, ovaj put kroz probleme žena, ali uistinu su svih nas. Zašto upravo kroz probleme žena, je li kroz njihove probleme to malo blaže, odnosno humorističnije?

Nije nešto posebno blaže, nego rekao bih još oštije, jer žene su stvarne heroine svijeta i jedino su one u stanju dostoјno se obračunati s porazima, s podlim udarcima moćne bagre koja vlada ljudskim sudbinama. Žene nikad ne posustaju niti odustaju, one do kraja igraju na sve ili ništa. Mi muškarci mnogo smo slabiji u suštini, samo

glumimo da smo kao nešto macho definirani. Da nema žena, jadna nam majka, ha, ha...

Kako ste zadovoljni predstavom u cjelini? Je li uspjela dočarati vaše viđenje problema koje društvo ima? Je su li i reakcije publike to potvrdile?

Jako sam zadovoljan predstavom. Redatelj Damir Mađarić i kvartet divnih glumica zaista su svojski dali sve od sebe da ova priča bude zaigrano ispričana u jednom neorealističkom ključu i baš u nekakvoj pankerskoj noti pobune. Reakcije publike su izvrsne, odlična komunikacija je između gledalaca i mojih junakinja... Izuzetno sam ponosan da se predstava našla na ovom uglednom festivalu i u sjajnoj konkurenciji. Zbog toga mi je zaista žao da vaša publika u Brčkom, zbog ove nesretne koronaške pandemije, neće moći uživo ispratiti moje „Žene“.

Kako je danas biti pisac? Pored drame pišete i prozu, spremate li nešto novo?

Sjajno je biti pisac, jer to je jedan od najljepših zanata odvajkada. Pod uvjetom da vas to zabavlja, da se igrate. Ako primijetim opasnost da me to više ne zabavlja, onda će isti čas prestati s tim. Vaše pitanje vjerovatno cilja i na to kako je živjeti od pisanja, jer ja sam profesionalni

pisac, baš pravi pisac zanatlija. Taj svoj talent upotrebljavam u nekoliko proizvodnih nivoa: pišem drame, prozu, scenarije, radim kao novinar i kao copywriter... Dobro je, ja sam zadovoljan. Trenutno radim na novoj drami i novom romanu.

Kada gledamo regionalno, zemlje bivše nam zajedničke države, gdje nam je kultura danas?

U svim zemljama bivše Jugoslavije imamo fantastičnih umjetnika – glumaca, redatelja, pisaca, muzičara, likovnjaka..., baš zaista na svjetskom nivou, bez pretjerivanja. Problem je u nemarnim društvenim elitama, praznim moćnicima koji opljačkaše šta se opljačkati dalo pa i dalje poput pijavica pohlepno sišu i zadnje mrvice dostojanstva čovjeka. Oni ne mare za naše umjetničke napore. Taman da svi mi utihnemo u isti čas, ne bi se oni ni zasvrbili. Ali, žilavi smo, nemamo namjere utihnuti, ne damo se.

ONI KOJI ODLUČUJU O NAŠIM ŽIVOTIMA UGLAVNOM NE IDU U TEATAR

Piše: Maja Kovačević

Anita Schmidt prvakinja je drame osječkog Hrvatskog narodnog pozorišta, filmska je i televizijska glumica, sa dugogodišnjim iskustvom na sceni. Ona je i „Žena u crvenom“, o čijim problemima govori na komičan način u istoimenoj predstavi, a koja se zasluženo našla na programu ovogodišnjeg pozorišnog festivala u Brčkom.

Ko su žene u crvenom i kakva je Tamara, čiji lik igraće u predstavi?

„Žene u crvenom su sve one žene 'na rubu živčanog sloma'. Žene koje, zaista susrećemo među nama svaki dan, to smo sve mi koje se svaki dan borimo za dobar ručak svojoj obitelji, za dostojanstvo i smisao. Tamara je žena koja je odlučila dići glas i boriti se, ne trpjeti više nepravdu koju zaista vidimo sve više oko nas.“

Mogu li se humorom lakše prebroditi životni problemi, jer mi na Balkanu, a posebno u Bosni smo poznati po tome, da sve pretvaramo u humor?

„Pa kad ne ide puškom, a Tamara je bogme naoružana, mora ići humorom. Humor nas uvijek jača, drži na površini i omogućuje da dišemo i da se ne utopimo.“

Zanimljiva je i pjesma koju pjevate u predstavi, za koju ste uradili video na YT sa scenaristom Davorom Špišićem. Zapravo oslikava stanje u zemlji, našu svakodnevnicu. Šta mislite, da li je doprla do onih do kojih je trebala?

„Video sam s Davorom, inače mojim suprugom, uradila za kampanju 'Glasno!' RTL Televizije u vrijeme totalnog lokdauna, a protiv koronaške epidemije i baš smo to uživali raditi. Song je iz predstave, autora Gordane i Miroslava Evačić, i stihovi 'O, kako čovjek tu da preživi! / O, kako čovjek tu da izdrži!' zaista oslikavaju žestoku hrabrost u preživljavanju na našim balkanskim prostorima. Po reakcijama i poistovjećivanju publike, znamo da je do gledatelja doprla, a da li je do onih do kojih smo isto htjeli da dore, nisam sigurna. Oni koji odlučuju o našim životima uglavnom ne idu u teatar.“

S obzirom da je ovo priča o četiri žene koje su suočene sa ozbiljnim ekonomskim problemom, po Vašem mišljenju, ko se bolje snalazi u tome, u iznalaženju rješenja, žene ili muškarci i kako vidite položaj žene u društvu u ovom čudnom 21. vijeku?

„Mi smo sigurno snažnije i izdržljivije u borbi sa životom. A nevjerovatno je da i u 21. vijeku još uvijek moramo dokazivati svoju ravnopravnost. Ovo je i dalje muški svijet i zato nam je tako kako je.“

A, kako se glumci snalaze u ovo doba epidemije? Igrati za publiku bez direktnе interakcije sa njom, pretpostavljam da nije lako, Možda se sada i pokazalo da publika ima važnu ulogu u pozorištu. Zar ne?

„Bez publike mi zaista ne postojimo. Ova rješenja online su dobrodošla kao pomoć, ali su kratkotrajna i ne mogu ostvariti onu pravu interakciju između nas i publike. Ništa ne može nadomjestiti onaj nezaboravni pogled oči u oči s gledateljima. Osjetiti kako dišu, prate nas i vraćaju nam ljubav.“

Da li Anita trenutno radi ne nekoj novoj predstavi?

„Planova ima puno, ali, nažalost, trenutno sve stoji zbog pandemijске situacije. Imala sam sreću da sam u septembru uspjela odigrati premijeru 'Trenk iliti divji baron' i s ulogom carice Marije Terzije proslaviti 40 godina maratona na sceni i pred kamerama. Ali, idemo dalje. Čim se izborimo s ovom zločestom koronom.“

МИ ВОЛИМО БАЈКЕ, ЛАКШЕ НАМ ЈЕ ТАКО ЖИВЈЕТИ У СИВИЛУ ЖЕЉЕЗНОГ ВРЕМЕНА

Разговарала: Дејана Крстић

Весела комедија „Жене у црвеном“ коју је режирао Дамир Мађарић, бави се изузетно озбиљним темама. Бави се тешком судбином мајке и кћерке које су запале у финансијску кризу.

Како је било радити ову представу са одабраном глумачком поставом?

У представи глуме четири жене, четири одличне глумице које су све своје умијеће и енергију уложиле у представу. Свака је на свој начин обликовања своје лице. Глумице су у тој, како сам је назвао „цумбус“ комедији, у којој има пјевања, скакања, глуме, играле свим срцем. Анита Шмит, Петра Бернарда Блашковић, Антонија Пинтарић и Љиљана Кричка - Митровић дале су све од себе како би комедију о јаду и беспарици малих људи била урнебесна и смијешна с нотом апсурда и трагике. Радити је с њима било сјајно и весело.

Ви сте, поред режије, и сценограф и костимограф, да ли је било тешко једној особи да све то уклопи у функционалну цјелину?

Режирао сам „Жене у црвеном“, дао свој драматуршки обол комаду, а што се сценографије тиче ту ми је помагао Давор Молнар и спасио ме сценографских мука, костимографкиња је била Тончица Кнез, музiku су написали Гордана и Мирослав Евачић. Као што се види нисам био сам и захваљујући тој

екипи сретно смо допловили до премијере.

Реакције публике где год да сте играли биле су позитивне. Према Вашем мишљењу, шта је то што се људима посебно свиђа у представи?

Оно што се свиђа публици је прије свега прича о жени која се бори за себе, бори се против присилне наплате дуга и отимања стана. Бори се свим средствима и задаје ударац трулим богаташима. Побједа бар на трен малог човјека, то је заправо бајка, али ми волимо бајке, лакше нам је тако живјети у сивилу жељезног времена. Осим тога наравно духовити дијалог, гег ситуације, музика, све то релаксира ситуацију и наводи на смијех.

Иако је комедија, представа се бави озбиљним темама и проблематиком?

Комедија да, апсолутно са примјесама озбиљне теме. Присилне наплате дуга је озбиљна ствар, остати без стана и бити бачен на улицу поготово. Наравно све то испричано и показано у, смијем ли рећи, ревијалном тону глуме, пјевања и гега.

Život je gluma, gluma i gluma...

Razgovarala: Andelka Đurić

Petog dana na programu Susreta pozorišta/kazališta u Brčkom je predstava „Žene u crvenom – scena u sceni“ u izvođenju Hrvatskog narodnog kazališta iz Osijeka. Vjerujemo da čitaocu zanima Vaša uloga, pa ako biste nam mogli pobliže objasniti ulogu Ande - policajke, koju upravo i igrate u ovom pozorišnom komadu? Ko je je zapravo ona i koja je njena uloga?

Andu - policajku mi je jako teško igrati jer je ona divna, dobra, humana osoba. Andja je čovjek u pravom, denotativnom smislu te riječi. Jednostavna, naivna otvorena do daske, komunikativna, emotivna, suosjećajna, spremna pomoći, ali zato ima velikih problema u svom poslu. Njezina uloga policajke je čuvanje javnog reda i mira pod svaku cijenu.

Sa čim se sve lik Ande suočava u predstavi?

Andja nije u stanju riješiti problem. Brzo poklekne. Jedva i pištolj drži. Naime, teoriju zna naizust (čak i ngrade je dobila) ali praktični rad joj nikako ne ide, završava cmizdrenjem. Nije nasilna pa dobija otkaz. I sama kad izlazi na teren a i sa svojim belgijskim ovčarima ona se predstavlja kao nesposobna za ulogu policajke. Previše empatična žena koju šefovi više ne mogu smisliti.

Po Vašem mišljenju, šta se tačno krije iza naslova predstave “Žene u crvenom - scena u sceni”?

I tako je i Andja žena u crvenom: otkaz je dobila jadna. Dolazi u Tamarinu kuću gdje se treba izvršiti deložacija, čuje prepirku, galamu, pokušava srediti rusvaj kao pravi policajac. Na kraju ipak ulazi u zeleno, jer joj gangsterica, njezina kćerka i bankarica pomognu. Naime, konačno je

nekog natukla, prebila što se ogleda u modricama. Više nije u crvenom, vratit će se na posao i imat će plaću. Iza naslova krije se poruka: ŽENE, MORATE BITI AGRE-SIVNI, BEZOBRZNI I AROGANTNI DIPLOMATI.

Koji su to problemi na komičan način predviđeni u predstavi sa kojima se ženski spol bori u 21. vijeku?

Žene se bore protiv svog ropskog položaja u predstavi pa to izgleda komično. A to su sve vrste nepravdi, nemasta, razne vrste nasilja, izbacivanja s posla, deložacija, prijetnje, ne uvažavanja, silovanja, eksploracije i mnoga druga ponižavanja. Da bi iz svega toga izašla donekle normalna, žena mora biti 200 puta sposobnija i snalažljivija od muškaraca koji joj zagorčavaju život u velikoj prostoriji koja država se zove. Žene se bore protiv svoga ropskog položaja u svijetu i u toj borbi su toliko omalovažavane da to u konačnici izgleda strašno tragično.

Po Vašem mišljenju, kakva je pozicija žena danas u društvu? Koji dio predstave biste izdvjajili kao zanimljiv i poučan?

Pozicija žene danas je da nema pozicije žene. Kažem to, zato jer se mi žene iz ovoga pakla ponižavanja i nasilja od strane muških nikad nećemo izvući. To svjesno traje od Euripidovih dana do današnjeg dana. Možda se nešto promijeni kada se svi muškarci svijeta feminiziraju (kao što toga itekako ima u životinjskom svijetu). Ali to će biti kad na vrbi rodi grožđe.

Poučan dio predstave je dio himne ove predstave:

**Škrta je država u kojoj živimo
Puno nam uzima a daje premalo
Pune se ulice a prazne tvornice
O, kako čovjek tu da prezivi!
O, kako čovjek tu da izdrži!**

Vaša poruka nježnijem polu?

Optimizam je za budale, a glupo je biti totalni pesimist, nađite neku sredinu. Zatim, svi poslodavci su potencijalni psihopati, a pristupite im kao da su stvarni, dakle keramička faca fine diplomacije. Život je gluma, gluma i gluma.

TEŠKE SU SITUACIJE SVUGDJE OKO NAS, MOĆI SE OPUSTITI UZ SMIJEH PRAVA JE PRIVILEGIJA

Razgovarala: Alma Kajević

**Petra Bernarda Blašković, vrsna glumica i ravnateljica drame HNK Osijek.
Na sceni je od svoje pete godine, odigrala je desetke različitih uloga.
Živi teatar i sa mnogo ljubavi govori o svom poslu.**

Predstava Žene u crvenom je priča o četiri žene, sa turbulentnim životnim iskušenjima. Kako je bilo pripremati se za predstavu? Je li bilo nekih posebnih iskušenja?

Nora je zapravo žena koja je zbog velikog ljubavnog razočarenja i nekog djetinjastog odnosa s mamom oduštala od ljubavi, te ostala u majčinom zagrljaju umjesto da odabere život zrele i neovisne žene. Dane provodi pripjećajući se čeznutljivo prošlosti i pijući pivo. Ipak se suprotstavlja mami u ključnom trenutku komada kada postaje opasno i ne želi sudbine ostalih žena nositi na duši. Sam proces rada na predstavi bio je iznimno ugodan i zabavan. Zabavljalo me razmišljati o ženi koja je svoj život provela u pivovari i najviše se na svijetu plaši propuha. Komični elementi koji su joj vješto upisani u tekst te songovi koje pjeva tokom predstave bili su slatki izazov. Partnerski odnos s kolegicama na sceni pridonio je

da uživam kako na probama tako i na svakoj izvedbi gdje me njihova glumačka ostvarenja uvijek vesele i iznova iznenade.

Iako je predstava puna komičnih prikaza, ispod površine obrađuje ozbiljne probleme žena i općenito čovjeka danas? Je li to kao i u životu, smijehom prikrivamo teške životne situacije?

Mislim da ih ne prikrivamo već vješto koristimo humor kako bi se mogli nasmijati i tragičnim situacijama za što je kazalište zapravo jedini prostor. U realnom životu nije primjereno smijati se tragičnim sudbinama ljudi oko nas, ali nekako u kazalištu prihvaćamo taj savršen mehanizam komedije gdje možemo doći do suza od smijeha a da kasnije ostane ona gorčina ili pak prostor promišljanja koji nosi potpuno drugu emociju. Mislim da puno ovise

o vještostom Peru pisca koji u jezičnom smislu plete savršenu mrežu komičnih situacija i vješto ne ističe tragičan podtekst već ostavlja prostor gledatelju da uživa u komediji dok kući nosi promišljanje o tragičnosti života. I sa redateljske strane Mađarić se opredijelio za tu komičnu liniju i mislim da je to za publiku užitak pratiti. Teške su situacije svugdje oko nas, moći se opustiti uz smijeh prava je privilegija.

Iza Vas su deseci različitih uloga? Da li je nezahvalno pitati postoji li neka koja je bila posebno izazovna I inspirativna?

Kako sam na sceni od svoje pete godine, prošla sam sve žanrove kazališne umjetnosti. Od dramske do plesne, neverbalnog teatra, japanskog butoh plesa, afričkog plesa, mjuzikla... Od najmanjih "nijemih uloga" do velikih, zahvalnih i manje zahvalnih zadataka, ali gledala sam uvijek nadograditi i najmanje zadatke kako bi bili inspirativni i meni zanimljivi za igranje. U velikim ulogama tražila sam uvijek novo dubinsko čitanje, pogotovo u predstavama koje sam imala prilike igrati duži niz godina. Moram se iznova zaljubiti u svaku moju ulogu prije izlaska na scenu, inače mislim da ne bih mogla biti zadovoljna, jer ne bih ovaj posao više radila pošteno i posvećeno. Posebno mi je draga kada neka manja uloga ostavi snažan pečat na predstavi i kod publike. Volim izazove, volim kada je uloga zanimljiva po prirodi svog karaktera, kada je mogu uobičići tjelesnom transformacijom ili glasovnom, kada igram nešto što je potpuno daleko od mene a opet volim unijeti i dio sebe. Bitno je umjetničko nadahnuće i kreacija koja se dogodi kod stvaranja i rođenja lika u odnosu na partnere. Volim i predstave koje dopuštaju improvizaciju i koje drže moju pažnju, intuisiju i kreativnost a da sve nije definirano. A najdraže su mi predstave koje dopuštaju sazrijevanje unutar igranja te otkrivanje uvijek novih saznanja.

Koliko su posao ravnateljice i glumice slični, a koliko različiti?

U potpunosti su različiti i nemaju dodirnih točki koliko mi se čini. Na sceni je sve uvijek jasno: tko si, gdje si, tko su ti partneri, koju priču pričaš, koje su okolnosti, početak, sredina i kraj kazališnog djela. Znaju se pravila igre i sve je u savršenom skladu. Mislim da je scenski svijet zapravo savršen. On donosi istinu i znaš koji ti je put da dođeš do zadanog cilja. Biti ravnateljica donosi svakodnevno nove nepoznanice, od novih likova do nepredviđenih zadatih okolnosti. Nema proba, svaki dan iziskuje određeni rezultat i veliku sposobnost prilagodbe u nejasnim okolnostima. Nema glume, nego sam sama ja takva kakva jesam sa svojim uvjerenjima i posvećenošću teatru. Teško je pristajati na kompromise. Učim se strpljenju i razvijam neke nove sposobnosti pokušavajući spojiti umjetnički svijet kojem pripadam sa svjetom djelatnika koji odlučuju o umjetnosti a drugih su struka. Uporna sam ali i dosljedna svojim principima. Ne doživljavam sebe toliko kao ravnateljicu već kao člana

ansambla drame kojeg predstavljam u upravi. Svakako je u ovim vremenima sve još više nesigurno i nenormalno nego inače te je takav zadatak sada izrazito odgovoran jer nemam samo odgovornost umjetničkog programa već i promišljanja novog načina rada koji će čuvati zdravlje djelatnika drame. Velika je to odgovornost. I nisu baš neka vremena za biti ravnateljicom i uživati u tome...

Teatar u doba pandemije. Kako se ova situacija odražava na glumce i njihov rad? Koliko umjetnost ispašta u doba karantene?

Umjetnost ispašta u doba karantene i pandemije jer se ljudi sve više plaše izaći iz svojih domova. Iako su u kazalištu za publiku poduzete sve mjere i sve je toliko promišljeno, sterilizirano, distancirano i stvorene su savršene okolnosti za očuvanje zdravlja, psihološki mislim da to loše utječe na onaj osjećaj zadovoljstva i udobnosti na koju su navikli kada odluče pogledati predstavu. Iako znam da imaju potrebu ići u kazalište i žele gledati predstave, nekako prevladava sve veći osjećaj otuđenja. To nije vezano samo za kazalište već za sve događaje koji se razlikuju od nužne svakodnevne rutine. Navikavamo se raditi samo ono što je nužno kako bi sačuvali svoje zdravlje i zdravlje bližnjih. Nadam se samo da to neće ostaviti dugoročan trag na brojnoj publici koja je uvijek posjećivala sve naše programe. A o tome kako se situacija odražava na glumce... zapravo mislim da su glumci gladni rada, možda kao nikada do sada. U našem ansamblu povećana je i potencirana ta želja za probama a pogotovo igranjem pred publikom. To je u svakom glumcu mislim urođeno: potreba da svoj rad podijeli s publikom. Naš se ansambl izrazito aktivirao u doba rada od kuće tokom prvog vala epidemije na proljeće. Iznjedrili smo mnoštvo programa za male ekrane, društvene mreže ali i probe preko platformi da bi se dogodila na ljeto ambijentalna premijera. Radili su glumci i izvan zone konfora i postali redatelji kako bi režirali kolege u sklopu ciklusa Covid 19 koji se na otvorenom događao u našem dvorištu kazališta. Snimili su kratkometražne filmove... Stvarno moram reći da su objeručke prihvatali sve izazove i u njih unijeli svu svoju kreativnost i ljubav prema poslu kojeg rade i još jednom dokazali da to nije samo posao već poziv. Znam da se vesele svakoj izvedbi i svakom podizanju i spuštanju zastora, jer svi mi ipak živimo za tu zahvalu u obliku aplauza i naš naklon publici u znak zahvalnosti prema njima koji su nas slušali i gledali i titrali sa nama na nedodirljivim žicama emocija.

У СВАКОМ ЗЛУ ИМА И НЕШТО ДОБРО

Разговарала: Миљана Ђурђевић

Антонија Пинтарић је талентована осјечка глумица, изврсно плешице има сјајну боју гласа. С једним жаром глуми у драми, мјузиклу и сапуници. Осим глуме Антонија такођер посједује врхунске гласовне способности те је истински заљубљеник у цез музику. На Позоришним сусретима у Брчком игра у представи осијечког казалишта “Жене у Црвеном”.

“Жене у црвеном” су једна цумбус-комедија. С обзиром да нисмо гледали представу како нам ви можете приближити лик који играте?

У овој представи играм Динку. Младу ћевојку која ради у банци као директорица људских ресурса и која долази обавијестити протагонистице како њихов стан прелази у власништво банке и да морају иселити из стана. Дакле, јасно је како она не започиње представу као “жена у црвеном”, но како се ситуација развија у једном узбудљивом смјеру, она дефинитивно почиње показивати да у њој чучи борац и постаје “жена у црвеном”. У њој се тијеком представе додги преокрет који даје наслутити како је она пуно више од површне плавушице и од заштићене татине цурице, иако се таквом чини на први поглед.

Као што многе жене у себи крију велику снагу која излази на виђело у одређеним ситуацијама у животу, тако ју крије и лик којег играм - Динка.

У представи се “испод прве разине смијеха”, налазе “неки врло озбиљни проблеми жене и уопште човјека данас”, који су се у посљедњих година још више усијали. Који су то проблеми на које сте покушали указати овом представом?

Па, рекла бих класичан проблем људске егзистенције, гђе је човјек, који је стеран у кут, приморан на радикалне потезе. Мислим да је то универзална тема и лайт мотив данашњег друштва и сматрам да се тај мотив поготово може скватити у овом данашњем каосу којег је донијела карантена и одређене мјере које

требамо поштитивати како бисмо заштитили ближње и себе.

Јесу ли жене уистину праве хероине и храбрије него мушкарци данас, као што се то види и у представи?

Према мом скромном мишљењу апсолутно јесу. И то због данашњег друштва и многих предрасуда које владају према женама чак, рекла бих, подсвјесно, у умовима људи. Иначе се дивим женама и драго ми је што сам жена. Но сматрам да данашње друштво (као и опћенито стање друштва и у прошлости) на неки начин присили жену да се сналази манипулатијом, што се догоди и у овој представи. Жена је, због неких укоријењених ставова који су утиснути у подсвјест људи, приморана сналазити се на многе начине како би искористила свој пуни потенцијал. Колико год смо напредовали по питању равноправности(не једнакости) сполова, мислим да се на тој идеји још треба радити.

Колико је заправо данас, посебно у ово вријеме короне, тешко или лако остварити значајне ангажмане младом глумцу?

Ја имам срећу и благослов што имам стални посао. У нашем казалишту налазимо начине остати запослени унаточ Цовид ситуацији: снимање од куће, разни пројекти. Тако да могу рећи да сам у захвалном положају по питању посла. Но, нажалост, то не вриједи за многе моје талентиране колеге и колегице који

спадају у слободне умјетнике. Њих је ова ситуација највише оштетила и зато се надам да ће овај каос што прије завршисти и да ће се ствари вратити у нормалу.

Како Ви доживљавате културу и умјетност данас?

Како ја доживљавам умјетност данас? Овиси као што се узме. У ширем смислу ова ситуација потиче креативност људи, но такођер људи постају анксиозни, из опреза се клоне једни других што је човјеку неприродно стање, а у овим временима, нажалост, нужно. Но, умјетност налази љепоту у свему, па тако и у тешким временима, па стога мислим да ће култура добити неки нови полет и нову енергију и да ће умјетници искористити ова депресивна времена за стварање. Већ сам примјетила да су се из овог доба карантене, унаточ тјескоби која влада, изродили неки лијепи пројекти и лијепе идеје, а надам се да ће умјетност наставити расти и цвјетати, унаточ свему овоме. Као што каже она стара пословица: У сваком злу, неко добро.

ПИРАНДЕЛОВА ПОТРАГА ЗА ПОЗОРНИЦОМ

Пише: Предраг НЕШОВИЋ

У настојању да на позорници прикаже живот у сталном кретању, да потврди онај Декартов *creatio continua*, парадоксу да се управо мена проматра као константа, Пирандело је сачинио своју разбијачку театарску методологију, која је, незадовољна у његово доба постојећим приказивањем збиље на сцени, циљала на разоткривање позоришне илузије, подвргнула деструкцији драмску особу, која непрестано навлачи и скida маске представљајући се час као лик у драми, час као глумац, приватна осoba која глуми задани лик.

Играјући се позоришним оквирима Пирандело преплиће два нивоа, прво симулира реалност у призорима позоришног експеримента у коме глумци носе своја права имена да би након побуне глумаца који истерају редитеља показао како стварност све више узмиче пред навалом фикције, а утваре лица све јаче стежу обруч око приватног ега.

Када су се појавиле Пиранделове драме, поричући им занимљивост, многи су их критичари одбацили као дела излизаних идеја састављена од позоришних трикова, као ону врсту драматичара „за коју за четврт века неће питати нико”.

Комедија **ШЕСТ ЛИЦА ТРАЖЕ ПИСЦА** први пут је приказана 10. маја 1921. године у *Teatro Valle* у Риму. Изводила ју је позоришна дружина Дарија Никодемија, а главне улоге су тумачили Луиђи АлмирANTE и Вера Вергани. Та премијера је наишла на оштро и неповољно реаговање публике. Међутим, 27. септембра исте године, у *Teatro Manzoni* у Милану публика ју је одушевљено примила. После тога је је одмах преведена на неколико језика, а 10. априла 1923. године извела ју је у Паризу трупа Серџа Пито-ефа. Изводи се затим на највећим светским позорницама.

Пирандело је 1933. године објавио ову своју комедију *Шест лица траже писца* заједно са друге две комедије *Свако на свој начин* (*Ciascuno a suomodo*) и *Вечерас импровизујемо* (*Questa sera si recita a soggetto*) и назвао је књигу „Трилогија позоришта у позоришту”.

Потпуна погрешну процену Пиранделовог драмског стваралаштва демантовала је и сцена југословенског позоришног простора, на којој је Пирандело напосе имао среће са својим драмским комадима.

Захваљујући драмском писцу Милану Беговићу на позорници Хрватског народног казалишта стиже први Пиранделов текст **ШЕСТ ЛИЦА ТРАЖЕ ПИСЦА**, управо 1. октобра 1924. године, приказан у Загребу у режији др Бранка Гавеле.

Следи премијера исте драме на сцени Словенског народног гледалишча у Љубаани 11. октобра 1924. године коју је режирао Осип Шест.

Како Пирандело сам каже у предговору, цела комедија је вођена на два плана: реалном и фантастичном. Треба напоменути да је појава Мадам Паче, која је многе режисере доводила у недоумицу, решена одлично у режији Макса Рајнхарта, који је увео Мадам Паче на позорницу кроз велики плакат који приказује самог Пирандела. Доцније је чувени италијански глумац и редитељ Руцеро Руцери поновио ту режиску новину.

Следеће дело које се појављује на нашим сценама је **ХЕНРИХ IV** на позорници у Љубљани 13. јануара 1926. године, режија Осип Шест.

Следи премијерно прво приказивање новог дела

ЧОВЕК, ЖИВОТИЊА И УЗОР ВРЛИНЕ Пирандела у Новом Саду, у Народном позоришту 10. фебруар 1926. године у режији Радослава Веснића.

А тек 2. јуна 1926. године, у преводу Миодрага Т. Ристића и режији Јурија Љовича Ракитина, се појављује на сцени београдског Народног позоришта комедија **ШЕСТ ЛИЦА ТРАЖЕ ПИСЦА**.

Праизвођења дела Нобеловца Пирандела на простору Босне и Херцеговине

На просторима Босне и Херцеговине први текст Луијија Пирандела **КАКВУ МЕ ХОЋЕШ – НЕПОЗНАТА**, стиже 1. фебруара 1936. године на позорницу НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА САРАЈЕВО.

Не за дugo поново на сцени НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА у Сарајеву, **ЖИВОТ КОЈИ САМ ТИ ДАЛА**, премијера 13. новембра 1937. године.

Следе извођења у неколико тетара са простора Босне и Херцеговине:

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ, САРАЈЕВО

ТАКО ЈЕ КАКО ВАМ ИЗГЛЕДА, премијера: 8. октобра 1938. године.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ, САРАЈЕВО

ДА БИ СЕ ОДЈЕНУЛА ГОЛОТИЊА, премијера: 19. октобра 1940. године.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ, МОСТАР, Велика сцена ЧОВЈЕК, ЖИВОТИЊА И КРЕПОСТ, Аполог у три чина.

Превој Дубравко Дујшин, Редитељ Вјекослав Видовић к. г., премијера 20. фебруар 1965. године.

КАМЕРНИ ТЕАТАР '55, САРАЈЕВО

ПОДЈЕЛА УЛОГА

Редитељ Жарко Петан, премијера 27. октобар 1974. године.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ, МОСТАР, Велика сцена ТАКО ЈЕ (АКО ВАМ СЕ ЧИНИ) – Парабола у три чина.

Редитељ Зоран Ратковић к. г., премијера: 17. април 1979. године.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ, ТУЗЛА

ШЕСТ ЛИЦА ТРАЖИ ПИСЦА

Редитељ Изет Хајдархочић, премијера: 14. март 1998.

Праизвођења драмских дела Пирандела на ширем простору данашњег Региона

ШТА ЈЕ ИСТИНА?

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ ДУНАВСКЕ БАНОВИНЕ, Нови Сад, 28. мај 1938.;

ВЕЧЕРАС ИМПРОВИЗУЈЕНО

ХРВАТСКО НАРОДНО КАЗАЛИШТЕ, ЗАГРЕБ, 21. фебруар 1941.;

ЖАРА

АКАДЕМИЈА ДРАМСКЕ УМЈЕТНОСТИ СВЕУЧИЛИШТА Загреб, 28. фебруар 1954.;

КАПЕ СА ПЕРЛИЦАМА

СЛОВЕНСКО НАРОДНО ГЛЕДАЛИШЋЕ, Трст, 20. октобар 1962.;

ПАТЕНТ

СЛОВЕНСКО НАРОДНО ГЛЕДАЛИШЋЕ, Трст, 20. октобар 1962.;

НЕСТВАРНА

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE, Трст, 23. mart 1967.;

ЛИОЛА

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ NÉPSZÍNHÁZ, Драма на српско-хрваском језику, Суботица, 21. фебруар 1969.;

ГОЛИ ЖИВОТ

АКАДЕМИЈА ДРАМСКЕ УМЈЕТНОСТИ СВЕУЧИЛИШТА У Загребу, 2. фебруар 1971.;

НЕ ЗНА СЕ КАКО

АКАДЕМИЈА ДРАМСКЕ УМЈЕТНОСТИ СВЕУЧИЛИШТА У Загребу, 12. фебруар 1972.;

САМО РАЗМИСЛИ ЂАКОМИНО!

СЛОВЕНСКО НАРОДНО ГЛЕДАЛИШЋЕ, Трст, 6. октобар 1972.;

СИЦИЛСКИ ЛИМУНИ

АКАДЕМИЈА ДРАМСКЕ УМЈЕТНОСТИ СВЕУЧИЛИШТА У Загребу, 14. јануар 1974.;

ДИВОВИ СА ПЛАНИНЕ

АТЕЉЕ 212, Велика сцена, Београд, 15. септембар 1974.;

ЧОВЕК СА ЦВЕТОМ У УСТИМА

АКАДЕМИЈА ДРАМСКЕ УМЈЕТНОСТИ СВЕУЧИЛИШТА У Загребу, 10. октобар 1982.;

НАЋИ СЕ (Trovarsi)

АКАДЕМИЈА ДРАМСКЕ УМЈЕТНОСТИ СВЕУЧИЛИШТА У Загребу, 20. јануар 1983.;

СЕСÈ (ЦЕЦЕ)

СЛОВЕНСКО НАРОДНО ГЛЕДАЛИШЋЕ, Трст, 30. januar 1985.;

LAMORSA (Шкрипац)

НАРОДНО КАЗАЛИШТЕ „ИВАН пл, ЗАЈЦ“ РИЈЕКА, Талијанска драма, 15. отобар 1989.

ISKRE KREATIVNOSTI NA KOJE SMO SVI POMALO ZABORAVILI

Piše: Kemal Bašić

“32. Proba” Bosankog narodnog pozorišta iz Zenice, kolektivni je autorski projekat nastao u režiji Lajle Kaikčije uz dramaturgiju Emine Omerović. Ukoliko do sada bosankohercegovačka pozorišta nisu imala najjasnija estetska opredjeljenja, pandemijom uzrokovani uslovi pozorišnog rada, očito nameću neku vrstu prinudne estetike: svjedoci smo tome da se rade predstave s malim podjelama, uz maksimalno korištenje kućnih resursa, jednostavnom scenografijom, kraćeg trajanja etc.

Zenička “32. Proba” upravo jeste jedan od primjera takve predstave. Naša pozorišta danas su prisiljena na eksperimentisanje na putu pronalska mehanizma preživljavanja u vremenu koje je zabranilo gledatelja u teatru, a kad se u pozorištu igra pred praznom salom, to se zove proba. Zato je odabir “događanja probe” kao centralne teme ove predstave pokazatelj ambicije autora predstave da osvijetle unutrašnjost pozorišnog procesa. To je sjajan način da se gledatelju pokažu one svakodnevne pozorišne drame koje su u ovom vremenu prisutnije i teže nego inače, a koje se ipak evidentno potvrđuju kao nešto što je ipak donijelo i poneko dobro našem pozorišnom životu.

Treba se svakako radovati svakoj premijeri koja se uspije izrobiti u ovako nesigurnom vremenu za pozorište, ali fokus neka bude na tome da se iz različitih naših pozorišta javljaju iskre kreativnosti za koje smo svi pomalo zaboravili a koje nas podsjećaju da u pozorištu

ima života naročito onda kad sve izgleda beznadežno, a on se vidi u energiji kojom se pristupa radu, u želji da se igra predstava kojom će se pobijediti jeza prazne pozorišne sale.

Glumci zeničkog ansambla Zlatan Školjić, Enes Salković, Nusmir Muharemović, Lana Delić i Selma Mehanović pokazali su dobru kolektivnu igru, ali su također svi oni, pojedinačno, pokazali neobičajene glumačke kreacije koje je rediteljica Lajla Kaikčija, uz saradnju dramaturginje Emine Omerović, uspjela ukomponovati u predstavu koja nosi neobičnu atmosferu: uz sjetu na sretnije pozorišne dane, ona nosi i neko zrno pozorišne nade. U tome je vrijednost ove predstave, jer to zapravo znači da će predstave možda biti drugačije, ali ne znači da će pozorišta biti manje.

Милован Витезовић

АФОРИЗМИ О ШЕКСПИРУ

Наслов и избор Предраг НЕШОВИЋ

Између бити или не бити – између два зла, Хамлет се не може одлучити које је мање.

* * *

Премисе Шекспирове демократије: Бити или не бити!

* * *

Само гласно изговарање дилеме бити ил' не бити – значи Хамлетову одлуку!

* * *

„Бити ил – не бити!” – подсмевао се шеф полиције:
„И то ми је нека дилема!”

* * *

Хамлет нас учи да нас ништа не може поколебати као сопствено уверење!

* * *

У личној драми Хамлета води монолог!

* * *

Хамлет нашег времена није у подели!

BRČKO | **БРЧКО**
GRAD | **ГРАД**
ТЕАТРА | **ТЕАТРА**